

Les últimes lletres

En el desert del viure

SALA, Toni.

Rodalies.

(Premi Sant Joan, 2004).

Edicions 62. Barcelona, 2004.

140 pàgines.

El prolífic escriptor Toni Sala (Sant Feliu de Guíxols, 1969), creador de relats breus de gran riquesa formal i imaginació (*Bones notícies*, 2001), i que també ha sabut introduir-se en el terreny de l'èxit de vendes, amb la narració despüllada de les seves fites i derrotes com a professor (*Petita crònica d'un professor a secundària*, 2001), ens ofereix en la seva segona novel·la, guanyadora del premi Sant Joan 2004, un esguard vers la quotidianitat i el desig de fugida que nia dins qualsevol ésser humà.

Som en un paratge erm. La consciència abatuda del protagonista, amo d'un bar a prop de l'estació de rodalies. La seva pròpia mediocritat. La seva feina. La seva relació de parella. Tot rutlla d'una forma insatisfactòria i previsible. Dins aquest territori quotidià es gesta el canvi, l'intent de recomençar.

Explicat en tercera persona, però tenyit d'un esguard subjectivista proper al del propietari del bar, contemplem, astorats, la seva fugida en un tren, cercant qui sap què. Se'ns donen pocs referents per acollir els personatges d'aquesta petita novel·la. El paisatge, les relacions, les noves coneixences, tot és tenyit d'una aurèola de somni, potser de malson. La natura, descrita amb cura, es desvincula d'un territori concret i els avatars d'aquest pròfug esdevenen un retrat cru de la naturalesa humana. Del seu afany de lucre i també de llibertat.

En aquest món és impossible ser feliç? Això sembla etzibar-nos l'autor, dins una història fatalista on es descabdellen les ensopides aparicions televisives dels polítics, el món de l'art i la reivindicació d'una altra realitat, personificada en la figura del vell que, com un ermità sorgit d'un somni de Buñuel, resisteix l'especulació immobiliària i les segones residències que tot ho envaeixen, amb el seu xai inseparable. En el desert del viure batega un cor, amarat de fredor, i que no deixa indiferent el lector.

Somien els homes ser més virtuals?

BURGAS, Àngel.

M.A.X.

(Premi Joaquim Ruyra, 2003).

La Galera. Barcelona, 2003.

221 pàgines.

Hi ha qui diu que el destí de l'home i la dona és fusionar-se amb la màquina. El figuerenc Àngel Burgas (1965) concep una idea semblant, mereixedora del Joaquim Ruyra de Narrativa 2003, un món on els joves recreen èpoques passades o futures en les seves consoles i juguen a viure altres realitats. Ja imaginem el perill: restar enganxat en aquest univers virtual, on la vida es converteix en joc i el joc és la vida.

És aquesta ambivalència, aquesta dualitat entre allò que llegeixes i allò que suggereix la lectura, que fa de *M.A.X.* molt més que una obra per a adolescents. Transcendeix el gènere, més o menys aventurer, més o menys iniciàtic, per esdevenir un bon llibre per a adults. Tal i com van fer abans autors titllats, superficialment, de ciència-ficció, com Boulle o Dick o, en el terreny infantil, Lewis Carroll. *M.A.X.* és l'ordinador que genera realitats alternatives, i els dos protagonistes, en Max i l'Aleix, dos nois empordanesos del 2054, hauran de descobrir què s'amaga darrera l'aparició d'una sèrie d'ancians despüllats a les platges de Roses i Sant Pere Pescador, si fa no fa, en la nostra època. Aquest escapisme virtual no camufla una realitat inquietant, un món futur on els rodamons viuen en barraques precàries de cartrons en el parc o protegits als portals, on les fuites radioactives posen en perill els escolars i aquests van a escoles defensades per cúpules anticontaminació. Les parelles gais tenen la mateixa aparença física, gràcies a la cirurgia; les famílies són desestructurades, i el diàleg i l'escalfor de la llar són anècdotes del passat. Tot i aquest ambient, que podria ser enutjós, insuportable, la troballa més gran de Burgas, un dels valors més potents i moderns de la nostra narrativa, és trobar emoció i sentiment; fins i tot en una distòpia tan crua i descarnada. El figuerenc fa de la seva capacitat metafòrica empeltada a una prosa sense efectismes i d'aquesta proximitat al món juvenil que coneix tan bé dos dels seus grans valors. Poques vegades un llibre d'adolescents resisteix l'esguard de l'adult. Aquesta n'és una.